

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

<p>A méhészetre vonatkozó közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők. (Ó-vár, Bástyautcza 9. sz.)</p>	<p>Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frtot fizetnek. a „Méhészeti Közlöny“-t és „Erdélyi Gazdá“-t ingyen kapják.</p>
---	--

A meghült zápköltés és a ragadós költéssenyvről.

Alig lát napvilágot kisebb-nagyobb olyan önálló méhészeti szakmú, melyben említés ne volna téve a méhek betegségeiről, sőt a szakközlönyökben is minduntalan találkozunk a betegségre vonatkozó következő jóakaratu figyelmeztetéssel:

„Óvakodjunk méheinket főleg kora tavaszkor, hideg időkben bolygatni és a költőtért bontogatni, nehogy a költés meghüljön, mert abból könnyen költésrothadás (senyv) származhatik stb. (?)

Ebből kitünik, hogy ezen, egymástól lényegesen különböző két betegség, melynek elseje kevésbé, amíg az utóbbi, mint legveszélyesbb, a szakirodalmi téren is ösmeretes ugyan, de meggyőződésem szerint és szerencsére, a gyakorlati téren kevés méhész társának volt az enyémhez hasonló alkalmá az utóbbival — a fertőző-senyvvel — megösmernednie. Nem is emlékszem arra sem, hogy ezt valaki megösmertetés céljából leirta volna. Tudomásom szerint pedig már egy évtized óta meg-meglátogat ezen járványszerű kór egyes méhtelegeket és ki is veszi a maga áldozatát; még pedig a nyári évad minden időszakában. Megsemmit a legerőteljesebb méhcsaládot ép úgy, mint a legkisebb anyatenyésztő, vagy utórajt. Utóbbi években azonban teljesen megsemmitett egy nagyobb és egy kisebb méhtelegpet. Így állván a dolgok, jobb tehát félni, mint tájékoztatlaul meglepetve megijedni:

E szempontból kiindulva, hiszem, hogy szolgálatot teendek méhészetünk ügyének, midőn hosszú évek soráú át e téren szerzett tapaszt-

talataimat tájékozásul nyilvánosság elé hozom. — Ezt sürgősen megtenni annyival is inkább kötelebségemnek is tartám, mivel ezen tárgyalás alá vett „A meghült záp*”)-költés és a ragadós költéssenyv“-et máig sokan összetévesztvén, egymással mindkettőt költésrothadásnak nevezik, pedig az alább előadottak szerint, oly nagy különbség tűnik szemünk elé, melyről első tekintetre meg lehet azokat egymástól különböztetni. Vegyünk vizsgálat alá akár mükaptárból, akár paraszt kasból egy drb. költéses lépet, melyből például 24.—48 óra előtt éhen, vagy rablás által pusztultak el a méhek. Ott találunk fiasítást tömören befalazva és az átalakulás különféle stadiumában, ezek rothadás, vagy jobban mondva, feloszlásnak vannak alávetve. Ha vannak itt-ott a befalazott költés körének külső szélein fedetlen czellákban elhalt, kisebb-nagyobb kukacszok, azok ott körbe fekvé haltak el, éhen, vagy a hideg által és meg vannak feketedve, megtartván alakjokat. Ha éhen halt el a család pl. junius julisban, ott egy morzsa hímport sem találunk a czellákba, hanem szipolyt a költésben igen.

Ellenben a senyv, mely találóan magán hordja nevét, egészen más természetű feloszlási procesuson megy keresztül; elsenyved, elillan a költés bizonyos idő alatt, annyira, hogy nagyító-üveggel is alig lehet egy-egy parányi maradékot a czellák földfelőli oldalán fölfedezni. Elillan magától, mert azt nem bántja, sőt kerüli minden élő lény; a molytól sem kell félteni egész nyáron sem. Nem találunk ebben egyetlen czellában sem olyan befalazott czellát, melyben átalakult holt fiatal méh volna, élőt még kevésbé; t. i. ha a ragály már idültté vált s a méhes család annak esett áldozatául. Ilyen tehát a zápköltés és a senyv közötti különbség, mely utóbbira azonban vissza fogok térni, megösmer tetendő azt, hogy mily módon lehet a ragály által megtámadott költést felösmerni, mielőtt a méhek elhaltak volna :

Mielőtt azonban tovább mennék, megjegyzem e helyütt, hogy mindkét betegségre nézve abban a megrendíthetlen hitben élek, hogy egyik úgy mint a másik, jön magától, egészen váratlanul; ismétlem minden időben, minden emberi beavatkozás vagy anélkül, melyet korlátozni és tovább terjedését megakadályozni idejében lehet, de bekövetkezését meggátolni egy halandónak sem áll módjában.

Noha a költés meghülését, pl. ha az tavaszkor a tenyészcsaládoknál fordul elő, az csak részben szokott meghülni és csak annyiban

*) Zápnek nevezem a meghült méhfiasítást, mint a kotlás-tojást szokták, rövidség és a senyvtől való könnyebb megkülömböztetés céljából. (A.)

káros, amennyiben hátráltatja ugyan méhcsaládaink fejlődését, hanem, hogy abból valaha költéssenyv keletkezett volna, azt soha sem tapasztaltam és erre nem is emlékszem és nem hiszem, hogy valaki példát tudna felhozni; mert, ha az csak kivételesen történne is meg: azon esetben már régen kibalt volna a föld tekéről minden méh, mert ki van a költés téve a meghülés eshetőségének, ugy a házilag kezelt, mint a vadonban tenyésző méhcsaládoknál, és ugy az időjárás, mint az emberi beavatkozással, vagy anélkül. Arra is van eset, hogy száz meg száz élő és utóraj pusztul el vétkes hanyagság, és tudatlanság következtében az alföldön is. Más méhcsaládok pedig a rabló méhek által tétetnek tönkre s különféle bajok által stb. Ezeknek — tudni való — tönkre megy a költése is, minden más utókövetkezés nélkül. — Ennyit a zápköltésről.

Egészen másként áll a dolog a költéssenyvvel, mert amely napon a méhcsalád költésébe ezen fertőző kór magát befészkelte, az a méhcsalád magára hagyatva, alig két hó alatt veszve van, ha még oly erőteljes legyen is az. Bár ha az élő méhekre, azok munkakedvére, valamint az anyának petéző képességére és végre a bepecsételve talált költésre nincs semmi hatással, egyedül, fedetlenül talált és az azután következő fiasítást ejti áldozatául; de nem is kell annál nagyobb veszedelem, midőn csupán a költés fejlődik ki és nyer életet, a melyet a senyv fellépése napján befedve talált s azontul abból a lép czelláiból soha sem fejlődik ki ki többé egyetlen fiatal nemzedék sem. A nyitott czellákban elhalnak a kukaczkok, nagyobb részint, első életszakuk különböző koraikban. Ezek hulláit késedelem nélkül azonnal ki is hurczolják a méhek sorrendben s az anya újból kezdvén, már egyszer, sőt többször is befejezett feladatát, újból bepetézi a kiürített czellákat. Egyes czellákban, azonban nagyon szórványosan, itt-ott nem halnak el a kukaczkok és túlélték czelláik bepetezését is, még talán jól-rosszul behártyázni is volt idejük czelláik belső részét s csak azután feküdtek le hanyatt az átváltozás időtartamára, alvásra; de fájdalom, abból örökké tartó álom lön. A méhek pedig addig várják azok kifejlését, a míg a veszélytől mentes fiasítás már régen kikelt bölcsőjéből, míg végre ösztönszerűleg észre veszik az örökre elaludottak halálát, mint a hogy észre veszik a hülés által elhaltakat és a hogy észre veszik, ha ama apróbb faj veres-viaszmolyt, mely a költés között élőködve, befészkelte magát sokszor a legerősebb családok költéseibe. Így itt is érezvén az elhalásokat, kirágyják a czellák fedelét, azokból a hullákat kitakarítandó. Ámde mi-

helyt 1 mméternyi kis rést nyitottak azokon: abban a pillanatban felhagynak szándékukkal, midőn a kis lyukon át kiáramlott kellemetlen bűz finom szaglási érzéküket érinti.*) Oda hagyják ezek után az egész lépet s átvonulnak tömegesen másik lépre szerencsét próbálni, hol szintén az a sors vár rájuk. Végre egyik lépről a másikra vonulva, kifogynak a térből s a munkás erő is megfogyva, néhány százan az anyával összehuzódnak egy kis helyen — paraszt-kasokban oldalon huzódnak össze a veselép mellett — múkaptárokból pedig rendszerint hátrafelé sietnek utóljára, mert itt elől kezdődött a petezés. Így pusztulnak aztán el a sorsukra bizott, senyvben szenvedő méhek.

Az ilyen, idültté vált betegségben elhalt méhcsaládok lépeit ha megvizsgáljuk, amint már említém, látunk abban nagyon ritkán bepecsételt czellákat, melyek egy részén látjuk a már szintén említett apró lyukakat, egy része azonban érintetlenül zárt. Ha a kilyugatott czellát megnyitjuk, látunk abban egy kis kávészínű pépet, mely a csirizhez hasonló, ragadós természetű s ha azt a kés hegyével érintjük, 2—3 mm. hosszban nyulik utána. Azokban a czellákban pedig, melyek kilyugatva nem lettek, azon módon látjuk a pondrókat hanyatt fekvő s kis hegyes szájukat az ég felé tartva, amint alvásra elhelyezték magokat, csak kissé össze vannak töpörödve**) és szintén kávészínűek, mint azok, melyek már elmállva, péppé váltak. Utóljára mind elmállik s idővel kiszárad az egész, vagy elillan, úgy, hogy szabad szemmel nyoma sem látható. Meglepő aztán, ha kinyitunk egy-egy bepecsételt czellát s azt egészen üresnek látjuk. Az ilyen barna kukac és barna pépet magában foglaló végelpusztulást szenvedett kaptár, vagy kasból kikerült czellák között egyetlen átalakulásnak indult méhecskét se találunk soha.

Ellenben a hol a méhek életében még befalazott rendes költés van, ott lehet látni barna kukacot a költés szélein, sőt ritkán a költés közepén is, honnan például már kikeltek a fiatal méhek, ez tehát azt bizonyítja, hogy a senyv még csak kezdetleges.

És, ha ez csak egy pár családnál észlelhető, azonnal kicserélünk minden beléptményt, költést és mézet, talán mentve leend a bajtól az egész. Megjegyzem még e helyütt, hogy a nyílt czellákban hülés által

*) Noha ennek hasonlítani sem lehet a szagát a rendes és már részben átalakult és feloszlásnak indult hulla szagához. Inkább kellemetlen penészszaga van.

**) Idővel ezek is péppé válnak s utóljára eltűnnek a czellákból, ha bepecsételve maradt is az.

elhalt pondrók, vagy akár az éhen elhaltak soha sem vesznek fel barna színt, hanem megfeketednek, mint akár a korom, ezek aztán meg is száradnak egy tömegben karikában, azután is be lehet használni baj nélkül és ki is tisztítják a méhek, de a senyves lépeket soha sem szabad behasználni, de ki sem tisztítják abból a méhek a senyves költést és az nem is csodálni való, mert azt kikerüli a viaszmozoly is, sőt a hangya is, pedig a hangya megtámadja az élő méhek költését is a gyenge családoknál.

Abend András.

Méhészet Udvarhelymegyében.

(1889-ben.)

Kora tavasz — virágos lombzat — virágszőnyeggel terített növényzet. Ezek ébresztenek a méhészetben szép reményeket. Virágos, dalos mezőkben zsongó méheink vidám zenéje, reményeinknek édes táplálékot ad. Előre véljük látni a gazdag szüretet. Azonban a természet, e vén, szeszélyes urnő, gyakori buskomorságában nem gondol virágos kertjével, nem az azt megélénkítő boldogok vidám seregével; rázuditja roskedvének, vagy szeszélyének pusztító rombolásait s aztán, szép reményeink szárnytépett madarakként hullnak a valóság rideg földére.

Ez volt a mi sorsunk az elmúlt 1889-ik évben. Tavaszunk sokat ígérőleg nyilatkozott. Gyümölcsfáink a tulságig rakva voltak virágos lombokkal. Mezőinket mindenfelé virágszőnyegek borították. A reményföldről gazdag mézidényből következtettük, hogy ez évben kevés rajjal kell beérnünk, de csordultig leszünk a mézzel, mely napról-napra bámulatos mennyiséggel szaporodott.

1880-ban volt még teljesen kielégítő mézidényünk. Azóta is volt örömünk kisebb-nagyobb mértékben, de kielégítő sohasem.

Mindig akadt valami: vagy szárazság, vagy tulságos esőzés, vagy hideg, vagy ritkán szünetelő szél s az ezek egyike vagy másika által okozott virágtalanság, a mi mézszüretünket megcsappantotta.

Nó de már 1889 mindezeket helyre hozza; ilyen reménnyel válnak. Reményeink netovábbja csakhamar bekövetkezett:

Julius 15-re szépen — mosolyogva — kelt napunk. Csak egy fellegecske sem uszott fölöttünk. Még virradatkor megnépesültek a mezők. Vidám zsi-bongás zaja tölté be a levegőt. Mintha csak eléparancsolták volna: d. e. 11 óra tájban északnyugatról tompa dübörgés közt baljóslatu fellegtömegek cikázó villámokkal emelkedtek, de oly gyorsasággal, hogy a munkásoknak szénájuk összegyűjtésére sem maradt

idejük. A fellegek széles kiterjedésben rohantak délkelet felé; öt percz alatt már zuhogott a jég, úgy és oly mennyiségben, milyenre Udvarhely megye lakói nem emlékeznek; félóra alatt mezőink le voltak tarolva. Megyénknek kevés községe volt némileg megkímélve, — mindenfelé pusztulás látszott, a gazdag mezők siralmas pusztaságokká váltak.

Máskor, ha esőre, zivatatokra készült az idő, méheink fellegeként omlottak haza, úgy, hogy méheseink oldalai feketék voltak a fáradt menekülőkötől. Julius 15-én ez nem úgy volt, egészen megszűnt a hazarepülés. A gyors jégvihar a mezőkben észrevétlenül meglepte őket. Méheinknek egy egész nemzedéke pusztult el e napon. Hat-nyolcz napig, alig néhány méh szállingozott ki a méhlokoból, — a lépeket nem fődte már gazdag méhcsalád, — a mézgyűjtés teljesen megszűnt, — a mézosztályok megnéptelenedtek.

Mindezek daczára mézszüretünket nem mondhatjuk rosznak, mert a viharig méheink elég szorgalommal gyűjtöttek. A mely családokat a vihar szegényen talált, azokat vagy egyesíteni, vagy fölsegíteni kellett. Általában kimondhatjuk, hogy méhcsaládaink a télre való berendezést nem érték népgazdasággal.

Telünk általában nem volt gonosz, — a hideg inkább februárban lepott meg, de a februári gonosz szelek kimaradásával, ennél fogva reményünk van, hogy méhcsaládainkban eddig nem sok kár esett.

Udvarhely megye kereszturi járásában az 1888 és 1889 évi méhállomány összehasonlításából semmi javulás nem látszik, a mennyiben 1888-ban tavasszal keretes méhlokban 142, kupkasbae 1613 család volt, összesen 1755. 1888 őszén keretes méhlokban 174, kupkasban 1647, összesen 1824. 1889-ben kiteleltetett keretes méhlokban 142, kupkasban 1613, összesen 1756. Téltre berendeztetett keretes méhlokban 136, kupkasban 1405, összesen 1541. Tehát a méhállomány volt 1888-ban ősszel 1824, 1889-ben ősszel 1541. A mi ebből az 1889-ki hiányt illeti, azt a fennemlitett jégvihar garázdaságának tudhatjuk fel.

Pálfy Lajos.

Vidék.

A szamosujvári méhészkör estélye.

A szamosujvári méhészkör első felolvasó estélyét febr. 22-én tartotta meg, az e célra izléssel berendezett tanácsteremben. Már a kitűzött óra előtt tömegesen érkeztek úgy a közvetlenül érdeklődők, mint a kíváncsiak, meggyőződést akarván szerezni arról, hogy kis körünk meyny-

nyiben lesz képes kitűzött céljának megfelelni. Hat órákor már teljes volt a társaság; ott láttuk a város notabilitásait, a kör majdnem minden tagját, a tanítóképezde felsőbb osztályainak növendékeit tanárjaikkal együtt. Elnök üdvözli a szép számu közönséget, annak elnézését kéri, ha ez első szárnypróbálgatás a várakozásokat nem elégítené ki teljesen. Majd az estélyt rendező bizottság teszi meg jelentését, s örömmel jelenti, hogy a mai estély programjának teljessé tételére sikerült Dr. Mártonfi Lajos, gymn. tanárt megnyernie, ki a méhek természetrajzáról irt értekezésével kezdte meg az estélyt.

A mint gyönyörökdtet mindnyájunkat a természet: ép úgy érezzük hatását akkor is, midőn a szép természet köréből vett csodás dolgok, habár elbeszélve, de mintegy megelevenülve, jelennek meg előttünk. A minden tekintetben sikerült felolvasás le is kötötte mindvégig a hallgatók figyelmét, kik érdeklődéssel hallgatták a természet e kis munkásainak ellesett apró titkait. Majd Páll Kristóf, méhésztanár, tartott gyakorlati előadást, elmondva, hogy egy kezdő méhésznek mikre kell tekintettel lennie a méhes felállításánál? azután beszélt a méhlokokról, méhszinekről, be is mutatván a használatban levő méhkasokat, ismertetve azok szerkezetét stb., mindezt a szakember jártasságával, úgy, hogy belőle kiki a magának szükségeseket megjegyezhetette. Mindkét előadásért a közönség lelkes éljenzéssel nyilvánította köszönetét s midőn az elnök üdvözlő szavai után távoznunk kellett, csak az vigasztalt, hogy hisz nincs vége, a jövő héten ismét összegyűlünk, egy, remélhetőleg szintén ily élvezetes estélyre. Csak dicsérnünk lehet elnökünknek s az intézőknek házgalmát, hogy az estélyeket szóbahozták s azok megteremtésén fáradoznak, mert „sic itur ad astra“.

Páll Bogdán,
m. k. titkár.

A korondi méhészkör.

Korond, 1890 márcz 10.

Méhészkörünk két izben tartott egymásután ülést. Február hó 26-án a helybeli tagok tartottak egy szűkebb körü értekezletet, ezen alkalommal felvett jegyzőkönyvet csak úgy tartván érvényesnek, ha márczins 4-én a körü tanító gyűléssel kapcsolatosan tartandó értekezlet is helyben hagyja. E napon tartott gyűlés, a jegyzőkönyv 2-ik pontját kivéve, egészben helyben hagyta. A 2-ik pont a volt: hogy az 1 frt körü tagsági díjhoz méhszaporítás, méhészeti eszközök és egy méhes felállí-

tás céljából, tagonként még egy-egy forinttal járuljanak a kör tagjai. A tan. kör, tekintve a tanítók szűk anyagi helyzetét, kiknek csekély jövedelmük különben is oly sok oldalról van igénybe véve, hogy csupa jótékonycélú adományokra egy havi fizetésük nem elég, — ez évben is, tagsági díján felül csak 50 krral tud járulni. A gyűlés indítványozta: kérjük meg az anyaegyletet, hogy a tavaly s ez évben is engedélyezzen 30 százalékot a tagsági díjából a kör méhészi céljaira.

Megszavaztatott egy ideiglenes köri méhes felállítására 10 frt költséggel. A méhes felállítására Gálffy Sándor tagtárs, helyet és $\frac{1}{3}$ résznyi hozzájárulást ígért, hogy saját méheit is ott tarthassa; ha a kör méheinek idővel elégtelen lesz, egészben megváltja a körtől. 4-ik pont szerint 5 frt kezelési díjjal Csiki Jánost választja a köri méhes kezelőjévé. 5-ik pont szerint: ellenőr és köri jegyzőnek Szász Ferenczet, pénztárnoknak Kerecsi Lajos tagtársakat választotta. Elnök maradt a régi. A számadás szerint 1889. évben 26 befizető tag után 1 frt 50 krral bejött 39 frt. 30 köri tag után, az egylethez befizetődött 70 krral, 21 frt. Kiadás volt: két paraszt (kupos) kas, 2 keretes kaptárbeli méhcsalád, együtt 4 család vásárlására 16 frt. 3. Postai költség 25 kr. Összesen kiadatott 37 frt 25 kr. Pénztári maradvány készpénzben 1 frt 75 kr. Bevételi hátrálék: 4 köri tagnál 6 frt. Méz ára 1 frt 80 kr. Összesen 7 frt 80 kr.

Készítettett a kör 4 anyatörzséből 1 műraj. Ősszel eladatott egy igengazdag törzs 5 frt 50 krral, ugyanakkor mást vettünk keretes kaptárral 5 frtért. A megmaradt 50 kr. a fennebbi mézhátrálékba van számítva. Beteleltetett e szerint 5 család jó minőségű: 4 keretes, 1 vessző (kupos) kasban.

Jelenleg körünk 32 tagot számlál. Új tagok: tiszt. Kozma Dimén és József János firtos-váraljai lakosok.

A folyton tartó hideg miatt a méheknek még tisztulási kirepülések nem volt. A nagy hideg miatt még nem vizsgálhattam meg; azt sem tudom, hogy állnak; azt tudom, hogy él még mindenik. A határt még mindig vastagon takarja a hó s még most is szaporodik.

Csiki János.

Teendő a méhesben.

Márczius havában kezdenek új életre ébredni méheink.

Ha a meleg 9 R. fokon felül emelkedik: megtörténik a tisztulási kirepülés. Az első kirepülés annál fontosabb, mert a méhek ekkor

írítik ki a tél folyamán gyomrukban meggyült váladékot. Minthogy vannak olyan méhcsaládok, melyek igen nehezen akarnak kiröpülni, ajánlatos, hogy ezeket, a kaptár megkopogtatása, vagy a röplyukon behellés által ösztönözzük kiröpülésre.

A tisztulási kiröpülés alkalmával jól figyelje meg a méhészt méhcsaládjait. A teljesen rendben levő családok erőteljes zsongással és tömött előjátékkal adnak jelt életképességökről. Estére valamennyi méh lecsendesedik és visszavonul a kaptárba. A mely családnak előjátéka rendetlen, a méhek ide-oda futkosnak és estére se csendesednek le: bizonyos, hogy a nyugtalanság, a tél folyamán elveszett anya miatt van. Ha a család, a kaptárba bevonulás után is nyughatatlan, át kell vizsgálni a kaptárt és tartalék-anya beadással segítsünk a bajon. Tartalék-anya hiányában egy más, anyás családdal kell egyesíteni.

A rendben levő családot ne háborgassuk. Elégséges, ha a kaptár alját gondosan kitisztogatjuk, eltávolítjuk a halottakat és törmelékeket. Ha a család élelemben szükségét szenvedne, megfelelő mennyiségű lépes mézet kell beadnunk. A penészes lépeket távolítsuk el. A felesleges üres lépeket is vegyük ki. Ez által megszükitvén a költés terét: a lakot melegebbé tettük. Minél melegebb a kaptár, annál bővebben fiasít az anya. Legyen gondunk azonban arra, hogy a megfelelő számú üres lép legyen a kaptárban, melyekbe fiasithasson az anya. Időről-időre üres lépeket kell beadni, de kettőnél többet egyszerre, soha. Igen előnyös, ha az első kirepülés után kevés higitott mézet adunk a méheknek. Ezt üres lépre öntve is beakaszthatjuk. A hig méz beadással fokozzuk az anyaméh petézési hajlamát.

Az étetésnél vigyázattal legyünk arra, nehogy mézet csöpögtessünk el a méhes körül, mert ez által rablásra adhatunk okot. A természetben még nem találnak eledelt a méhek, ezért a rablásra nagy hajlamok van. Az étetést csak naplemente után eszközöljük s ekkor is ügyelettal arra, hogy a kaptár aljára ne csöpögtessünk mézet.

Krónika.

Szerkesztő barátom! Hosszas pihenésemért nem is mentegetőzöm. Egyetlen ok, a mire tán hivatkozhatnék, hogy kaptárotok fáradhatatlan munkásai amugy is elvégezték a végeznivalót s így, a „here szerepében” se éreztétek hiányomat.

Szeretném egyszerre kárpótolni minden mulasztásomat, ha ugyan

a méhészet eme mozgalom nélküli időszaka alkalmas volna ilyes rehabilitációra.

Mindenfelé szélesed.

A német méhészek is szögre akasztották fegyvereiket, melyekkel oly hosszasan s oly kitartó szívóssággal tüzeltek egymásra. Mert nem csak magyar virtus, hogy a hol lehet hajba kapjunk: a német méhészek se idegenkednek a vastagabb argumentumokkal fölszerelt eszmecsereitől. Erre elég bizonyíték a méh-itatás kérdése, mely az egész téli évadban bőséges anyagot szolgáltatott a tollharczra s míg a jó német atyafiak vizet kínáltak a méheknek: egymás között a tüzet szították. Elvégre a Denler bölcsessége oldotta meg a csomót. Az elsass-lotharingiai méhészek veteránja, a szeg fejére ütött. Egyenkint megszavazta az általa ösmert, kitünőbb méhészeket az öreg Dzierzon apóval együtt és határozott feleletet kért: vizet-e a méheknek télire, vagy nyugalmat? Hatvanhárom érdemes méhész közül ötven az itatás ellen szavazott; heten csak feltételesen ajánlották a vizet, ha t. i. a méz megjegezesedett; négyen pedig abban az esetben, ha a fiasítás már javában megindult. Csak ketten maradtak tehát a feltétlen vizitatók, a kik ma is állhatatosan hiszik, hogy nemsokára sikerülni fog bevenniök az ellenpárt conservatív álláspontját.

Hála az égnek, hogy elmúlt a méhektől a vizes pohár. Had pihenjék békében téli álmukat.

Nemcsak ez a veszély fenyegette azonban szorgalmas munkásainkat. Míg a „reformatorok“ egyik része a Priznitz-kurát ajánlgatta, addig a másik rész a méhesek fűtésében vélte feltalálni a méhészet aranybányájának igazi vénáját. Felesleges is mondanom azonban, hogy ebben a kérdésben sem értettek egyet a méhészek s míg az egyik fél tüzet ajánlott a méheknek, nehogy megfázzanak s hogy vigabban folyjon a fiasítás a tüzhely körül: addig a másik fél avval az argumentummal támadt a tüzimádókra, hogy a kaptár fokozott belső melege kicsalja a méheket s a hidegben megdermednek; hogy a méhes fűtése különben is a méhészkedés költséges és más tekintetben is kényes komplikációja stb. Elvégre ebben a kérdésben se érte nagyobb szerencsétlenség se a szegény méheket se a méhészeket; a mi, legnagyobb részben annak az egyszerű oknak tulajdonítandó, hogy a német méhesek sem alkalmasak a fűtésre; tehát, a könnyen HIVŐK se juthattak hozzá, hogy a maguk kárán tanuljanak s így, az influenza-évadhoz méltó,

mérsékelt tüzelés is, inkább csak a papirtűz volt, a patentirozott méhészkályhák feltalálójának boszuságára. No, meg a tavaszi verőfény pislogásainak is sokat köszönhetünk e kérdésben, mely a méhészlelkedését más irányba terelte; a munkának, leleményességnek más irányban nyitott tért. Idő van még tehát gondolkozni a problema felett: tüzet-e a méheknek, vagy jó meleg kaptárt?

Csak azon csodálkozunk, hogy ezt a találmányt is oly gyorsan követi a hirdetések mikrobája. Ezek között legérdekesebb a D a t h e Rudolfé, ki nemcsak azt hirdeti, hogy a „mai kor legnagyobb találmánya“ (!) hanem azt is, hogy a téli fűtéssel nincs többé verhas és költéssenyv (!!) Sőt még többre megy a W e y g a n d rendszerének élelmes hirdetője, mert már szoba-butorokat is ajánl, melyekbe nagy ügyességgel be van lopva a méhkas; tehát az idegesebb látogatókat se rémitgetheti az a gondolat, hogy a fulánkosok ezrei köközelében kívánt jó reggelt, vagy éppen felettök itta meg theáját. (L. „Die Biene u. ihre Zucht“ idei I. füzetét.) Ezután mi következhetik más, mint a méhek egyedenkénti meleg takarója, meghülés ellen, kiröpülés alkalmára, (a kaptárban levethető) továbbá a téli virágos kertek és a téli mézelő növények hirdetése?

Sokkal érdekesebb kérdés van ezeknél, a mi méltó, hogy a méhészek tüzetesen foglalkozzanak vele. Nemcsak minálunk, hanem az ország határán túl is, több helyen, a rossz indulatu költéssenyv nyomai mutaatkoztak a múlt ősön. Ez a kérdés mindnyájunkat a legkövetlenebbül érdekel. Mert a méhállományban az a tőke is veszélyeztetve van, a mi a méhészek biztos jövedelemforrása. E tárgyban, sajnos, sokat mondhatunk arról, a mit nem tettünk, de tenni kellene és kellett volna. Magyarországon is, három helyt mutatkozott a költéssenyv, a miről mi is hirt adtunk s hivatalos jelentések is tétettek. Még hány eset lehet, melyekről hallgat a krónika? Hogy eddig megfelelő hivatalos intézkedés nem történt e tárgyban a baj terjedésnek megakadályozása céljából, sajnosan tapasztaljuk. Pedig nagyobb csapás nem kepelhető a méhészekre, mint a méhpestis. Egész vidékek méhészete lehet veszélyeztetve. Százezrekre menő vagyon megsemmisülésétől tartunk. A mint más állati járványok eseteiben szükséges a hatalom beavatkozása a járvány terjeszkedésének megakadályozása céljából: ép ugy elodázhatatlan több vidék méhállományának megvédelmezésére is a felsőbb beavatkozás. A tavasz itt van. Minden napi késedelem veszélyt hozó lehet.

E tárgygyal kapcsolatosan ide igtatjuk a lipcsei „B. Z.-ból, a mit Mündel P. a költéssenyvnek Auberson eljárása szerinti gyógyításának ösmertetéséről ir.

Auberson, a 1888. év őszén, későn vette észre, hogy méhesében kitört a költéssenyv. Egy üvegecske eucalyptus oldatot helyezett a kaptárba, mely $\frac{9}{10}$ rész tiszta alkohol és $\frac{1}{10}$ rész eucalyptus kivonattól állott. E folyadékot, nevezett méhész eddig a méhszurás ellen használta, olyképen, hogy avval bedörzsölte kezét és arcát, mely esetben a méhek nem szurták meg. Ugyanazon folyadékból néhány csöppel megnedvesítette a kaptár padlóját és az üres lépeket. A következő tavaszon, minden 4—5 napban, a kevésbé beteg családokat eucalyptus kivonattal vegyített hig mézzel étette. Két liter hig mézbe egy fél kávéskanálnyi tett a fennebbi vegyüleből s koronként megnedvesítette a padlót és üres lépeket avval. Alig egy hó alatt teljesen kigyógyult az ekként kezelt méhcsalád. —

X. X.

Vegyes közlemények.

— A méhész-estélyről. Márczius 8-án ismét népes estélyünk volt. B u d a y J ó z s e f tagtársunk tartott szabad előadást a szűznemzésről. A kiváló szakértelemre valló, érdekes előadás, valamint az annak folytán kifejtett élénk és tanulságos eszmecsere, teljesen lekötö a hallgatók figyelmét.

— Többek felkérése folytán, tájékozásul közöljük mostani tisztviselőink és ig. vál. tagjaink névsorát. Br. B á n f f y Ernő elnök, Bodor László I-ső alelnök-szerkesztő, Albu József II. alelnök-egyl. méhes igazgató, Gebhardt Döme pénztáros, Szentgyörgyi Lajos főtitkár. Dr. Kőmives Gerő altitkár, Sipos Gábor jogtanácsos. H e l y t l a k ó választmányi tagok: Dr. Albu Mózes, Bartha Miklós, Benkő Mihály, Boér Sándor, Csiki Lukács, Donáth Lajos, Hory Béla, Knöpfler Károly, Latzkovszky Lajos, Tamási János, Turcsányi Gyula és Wieder József. V i d é k i vál. tagok: Antónia János, Bolkis György, Budai József, Dégán Ágoston, Győrbíró Ignác, Töltényi Antal, Tulogdi Soma, Szentgyörgyi Lajos (B.-Hunyad) Korbuly Zaty, Vámosy Mihály. (Két vidéki vál. tagság betöltetlen.)

— Szükséges-e só adni a méheknek? A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a méhek gyakran fölkeresik azokat a helyeket, honnan sós váladékot szedhetnek föl. A fiasítás táplálására natrium tartalmu anyagra van szükségük s ezért só is hordanak. Ajánlatos tehát, hogy a mé-

hes előtt, a tiszta vizen kívül sós vizet is tartunk. A sós-edénybe helyezzünk egy darab, jól összegyurt, kupalaku agyagot, melynek a kupja a vízből kiér. Az agyag fölszivja a sós vizet s a méhek mohón fogyasztják, míg ha sót nem adunk, nagy munkába kerül nekik ezt összegyűjteni olyan vidéken, a hol só nem terem.

— **Hogyan kell a mézet tisztítani?** Gyakran tapasztaljuk, hogy a méz, ha nem eléggé alkalmas helyen tartjuk, vagy ha huzamosb ideig raktáron ül, kellemetlen szagu és ízű lesz z e miatt nem élvezhető. A következő eljárás szerint élvezhetővé tehetjük a mézet: durván törjünk meg 400 gram frissen égetett faszenet, vagy égetett csöntot s miután azt tiszta vízzel kimostuk, 3 kilo mézet vegyítsünk 6 liter vízzel s egy félóráig főzzük a szénnel. Ha ez megtörtént, a mézet többször szűrjük le szűrlező zsákon, míg teljesen megtisztul. E kezelés által minden idegen izet és szagot elveszit a méz, annyira, hogy mint szirup, főként gyümölcs-befőzésre alkalmas lesz. („D. B. Z.”)

— **Méhész véd- és dacz-szövetség.** Az amerikai méhészek véd- és dacz-szövetségre léptek, hogy egymást védelmezzék mindazon esetekben, midőn méhészeti ügy miatt idéztetik valamelyikök perbe. Arkadelphiában (Kansas állam) egyik méhész méhesét a városból kitelepítették a város végére, birói ítélettel. A szövetség magáévá tette a kérdést és a főtörvényszék, a pörös ügyet, a beperelt méhész óhajta szerint döntötte el.

— **A sacharin és a méhek.** Köztudatu már, hogy a sacharint a szakértők, az egészségre ártalmas anyagok közé sorolták. Ebből az okból történt, hogy annak szabad árulása belügyministeri rendelettel eltiltatott. A méhek és más rovarok is ösztönszerűleg tartózkodnak ettől az édességtől. A kísérletek bebizonyították, hogy a méhek, darázsok, hangyák, legyek a sacharinnal édesített eledelek élvezetétől tartózkodnak. A méhek étetésénél nagy vigyázattal kell lennünk tehát arra, nehogy sacharinnal hamisított mézet használjunk, mert, ha szüksegből el is fogyasztanak, ártalmukra lenne.

— **Elterjedt méhészkönyv.** Ritka német méhészkönyvet ér az a szerencse, minőt a Gravenhorst „Der praktische Imker“ című munkája. E több kiadást ért, elösmerésre méltó munkát lefordították orosz nyelvre is, legutóbb pedig megjelent olasz nyelven is az „amico dei campi“ című lapban.

— **Egyletünkbe belépett új tagok:** Rendes tagok: Botár József, Toroczkó; Sándor Áron, Papolcz. Köri tagok: Binder

Iván, Bpest; Burgya János, Kis-Jenő: Dénes Ferencz, Kolozsvár; Dubszky Gusztáv, Sz.-Ujvár; Gaál József, Kolozsvár; Gönczi Ödön, Kolozsvár; Méhészeti kör, Sz.-Ujvár; ifj. Merza János, Sz.-Ujvár; Morár Tódor, Hesdát; Osváth Domokos, Maros-Vásárhely; Placsintár Lukács, Sz.-Ujvár; Tischler Mór, Sz.-Ujvár.

— **Tagsági díjt fizettek:** Alapító tagok: Dr. Kőmives Gerő (I. és II. részlet) Kolozsvár. Rendes tagok: Botár József, Toroczkó; Gaál Péter, M.-Sályi 1889—90; Görög János, Z.-Medgyes. Gajzágó Tivadar, Bács, 1889—90; Donáth Lajos, Kolozsvár; Nagy-Kőrösi Kalocsai Endre, Csurgó; Zarándy Knöpfler Károly, Kolozsvár; Korbuly Zati, Ó-Radna; Kovácsics József, N.-Kaniŕsa; Lázár Ferencz, Ördögkut 1882, 3, 4; Lőrinczi Gábor, M.-Kályán 1888—89; Matisz Lajos, Börgönd; Orbán Károly, Zilah 1889; Pajer Adolf, Gy.-Fehérvár 1889; Sándor Áron, Papolez; Tamási János, Kolozsvár 1891; Tichy Gyula, N.-Várad. Kőri tagok: Aján Lukács, Sz.-Ujvár; Aján Joachim, Sz.-Ujvár; Alexa Miklós, Sz.-Ujvár; Angyal Dezső, Budapest; Barna Károly, Laskó; Bárány Márton, Sz. Ujvár; Balázs Antal, Korond; Binder Iván, Budapest; Boér János (II) Sz.-Ujvár; Burgya János, Kis-Jenő; Csiki János, Korond; Darkó Sándor, Jánosfalva, 1888—89; Derzsi Domokos, Toroczkó, 1889—90; Dubszky Gusztáv, Sz.-Ujvár; Gáspár Pál, H.-Szt.-Márton, 1888; Gaál József, Kolozsvár; Govrig J. Gergely, Sz.-Ujvár; Győrfi István, H.-Szt.-Márton, 1888—1889; Hodoray János, Sz.-Ujvár; Incze Lajos, Ege, 1888—89; József János, Korond (?); Klein Samu, Kolozsvár; 1889; Kádár Lajos, Gyepes; Keresztes János (II.) F.-Sófalva; Kirschner Izsák, Sz.-Ujvár; Kiss András, Recseyéd; Kuipfer Ede, Csömör; Dr. Kovrig Simon, Sz.-Ujvár; Kozma Dimén, F.-Váralja Kriza Sándor, Kövend; Kühne Ferencz, Bpest, 1889—90; László Antal, Sz.-Ujvár; Lázár Ödön, Kolozsvár; Lerner Vilmos, Gyöngyös, 1888—89; Lőrinczi Menyhért, Sz.-Ujvár; Lukács János, Zsombor, 1888; Lukácsi Zsigmond, Viz-Szilvás; Lup Tivadar, Sz.-Ujvár; Magyarosi János, M. Lápos; Markovics Sándor, Ördögös-Füzes; Máté Lajos, Városfalva, 1883—89; Merczián Lázár, Viz-Szilvás; Morár Tódor, Hesdát; Nagy Sándor, (V.) Gyepes, 1888—89; Novák Antal, Sz.-Ujvár; Orbán Károly, Zilah; Orbán Pál, Veszprém, 1889—90; Pál Ferencz, Recsenyéd, 1888—89; Páll Domokos, Szamos-Ujvár; Páll Kristóf, Sz.-Ujvár; Papp Sándor, Csenger; Pápiu János, Sz.-Ujvár; Perint Jakab, Sz.-Ujvári Peszneker József, Martonvásár, 1889; Péter János, H.-Almás, 1888—89; Péterfi Gyula, Sz.-Ujvár;

Placsintár Kristóf, Sz.-Ujvár; Placsintár Lukács, Sz.-Ujvár; Sahin Márton, Sz. Ujvár; Sándor Lajos (II.) H.-Almás, 1888—89; Schilling Ottó, Sz.-Ujvár; Serlegi Dezső, Sz.-Ujvár; Dr. Simon Gyula, Sz. Ujvár; Sófalvi Lajos (II.) Sz. Ujvár; Suciú László, Sz.-Ujvár; Szász Samu, Hom.-Szt.-Márton, 1888—89; Tamás Péter, H.-Szt.-Márton, 1888; Todorán Endre, Sz.-Ujvár; Török József, H.-Szt.-Márton, 1888; ifj. Turcsa Kukács, Sz.-Ujvár; Ugron Ádámné, H.-Szt.-Márton, 1888; Vajna Károly, Sz.-Ujvár; Vásárhelyi Boldizsár, Sz.-Ujvár; Vass István, H.-Szt.-Péter, 1888; Vida Sándor, Kénos, 1888 - 89; Voith Gergely (II.) Sz.-Ujvár; Zoltán Béla, Sz.-Ujvár; Örm. kath. elemi népiskola, Szamos-Ujvár; a sz.-kereszturi körtől (ismét tagmegnevezés nélkül) 14 frt.

— **Az első magy. kereskedelmi méhtelep árjegyzéke** az 1889-ik évre megjelent és kívánatra ingyen, — bérmentve megküldetik. Czim: Kühne Ferencz, I-ső magy. kereskedelmi méhtelep. Budapest, I. kerület, Attila utca 151. szám.

— **Czakó Sándor** asztalos és méhésznél Nagy-Kátán (Pest-megye) kapható: Anyabölcső védő 2 krt. Anyakalitka, befelé nyíló ajtó 20 kr. Anyarács Hannemann-féle, tetszés szerinti darabokból, □ métere 2 frt 20 kr. Anyavár, 3 keretű 50 kr, 3 egész keretű 80 kr. Anyásító s egyesítő rekesz, 6 fél keretű 80 kr. Boxis alá való ráma, a méztérbe 5 kr. 100 db. boxishoz való lécz, gyalulva és elvágva 2 frt. 100 drb. boxis készen 3 frt, be is üvegelve 9 frt; boxis szegező gép 12 cm. magas, 12 cm. széles 30 kr. Etető teknő, kicsi (spekulativre) 3 kr. Etető edény bádogból, a méztérbe való 30 kr. Etető keröt, 3 vályus, a nép közé való 40 kr. Gumi-kesztyű párja, szabadalm. gumiból 3 frt 50 kr. Herefogó 30 kr. Herekizáró 10 kr. Kaptár, anyanevelő, 1-es 1 frt 30 kr, 2—3-as 3 frt 70 kr, 4-es 4 frt 90 kr, 5-ös 6 frt. Kaptár, átmeneti, 10 keretű 1 frt 50 kr. Kaptár, álló vagy fekvő (Délmagyar) 1-es 4 frt, 2-ös 7 frt 60 kr, 3-as 11 frt, 4-es 14 frt 50 kr, 6-os 20 frt 60 kr, 9 es 30 frt, 12-ös 39 frt. Kaptár figyelő, 4 keretű 3 frt, 6 keretű 4 frt. Keret-fogó, ónozott erős sodronyból 25 kr. Keret készen, 100 drb 3 frt 50 kr, egész keret 4 frt 50 kr. Kerethez való lécz 100 drbhoz, gyalulva és elvágva pontosan, kívánság szerint, csak szegezni kell, 2 frt, egészhez 2 frt 50 kr. Keretlécz és egyéb vágó fiók 40 kr. Keret szegező gép 40 kr, egészhez 50 kr. Keret szegező gép, melylyel bármint lehet 3 frt. Keretszeg 1000 drb, kék 14/20 számú 15 kr. Kerettávszeg 1000 drb, kék 16/20 számú 20 kr. Kerettávszeg-mérték, vasalt, kicsi 5 kr, nagy 15 kr. Kerettágító, ónozott, erős sodronyból 10 kr. Keret-

tartó, fele zárt, 30 fél, vagy 15 egész keretre 2 frt. Méhbesöprő-deszka 25 kr, horganylemezzel 40 kr. Méhész-sapka, lószőr, vagy sodsnyóból 40 kr. Mézedény. erős, fehér bádogból, 2 1/2 kilós 25 kr, 5 kilós 40 kr, 10 kilós 70 kr, 10 kilós 1 frt, 24 kilós 1 frt 30 kr. Mészpergető 2 félkeretre 5 frt, 4 fél vagy 2 egész keretre 6 frt, 4 egész keretre 7 frt. Múlép tiszta viaszból, fél vagy egész keretre 2 frt. Múlépragasztó-deszka 15 kr, egész keretbe 20 kr. Múlépsajtó fémből, öntésre egész kerethez 12 frt, másásra félkerethez 8 frt 50 fr. Múlépsajtóhoz, viz- és viasztartó edény 1 frt 50 kr. Rajfecskendő, erős, fehér bádogból 80 kr. Rajfogó, mely egyuttal rajszállító is 1 frt 50 kr. Rőpdeszka csuklós ponttal 20 kr. Rőplyuk-rekesz, rabló méhek ellen 5 kr. Sejtkezdő faléc 5 kr. Sejtlefődelező kefe 50 kr. Szimoth, horganylemezezre festve 3 kr. Szédítő vászon, 10 népre való 6 kr. Vágány s egyuttal fenéktisztító is 10 kr. Vassodsoay-szövet 10-es sz. □ m. 1 frt 20 kr, festve 1 frt 50 kr. Viasz s egyuttal mézsajtó is (hengeralaku) 5 frt. Ziebolz-féle üveg 16 kr, kamrával 25 kr. Jegyzet. A kaptárokat a fent irt árért teljesen felszerelve adom és befestve, az anyanevelőkhöz 5—5, a rendes kaptárokhoz pedig 30—30 kerettel értetik (a 24 keretesek 10%-kal olcsóbbak) készítem pedig tetszés szerint- 34 mm. vastag deszkából, vagy pedig 15 mm. vastagságuból és jó vastagon beburkolom zsúp és náddal. A keretek tetszés szerint, vágányba vagy léczeken függnek s olyan keretet küldök, a milyen kívántatik. Hasonló árért készítek bárminő fajta kaptárt is, u. m : Májér, Neiszer, Liebner, Lapozó stb. A kettős falazatu kaptárok 10%-kal drágábbak. A kaptárok alja, teje és ajtaja nem kap burkolatot, illetve kettős deszkafalat. A megrendelést magyarul minél előbb kérem megtenni, hogy a készletben nem lévő tárgyat a kellő időre elkészíthessem. Az árak készpénz, vagy megfelelő előleg mellett, utánvétellel Nagy-Kátán.

A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak Gebhardt Döme méhészegyleti pénztárnoknak küldendők Kolozsvárt. A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság: Álbú József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Szerkesztésért felelős: Bodor László.

Nyomatott Gámán János örökösseinél.